

Seçili Ülkeler Üzerine Haftalık Menşe Ülke Bilgisi (MÜB) Güncellemesi

15 – 21 Şubat 2025

İçindekiler

Demokratik Kongo Cumhuriyeti	2
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	2
Medya	3
Irak	5
Devlet Kurumları	5
Sivil Toplum Kuruluşları.....	5
Medya	6
İran	7
Sivil Toplum Kuruluşları.....	7
Medya	7
Orta Afrika Cumhuriyeti	10
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	10
Medya	10
Somali	11
Medya	11
Araştırma Kurumları.....	11
Sudan	13
Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar	13
Medya	13

Demokratik Kongo Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti: Çatışmanın tüm tarafları, cansız bedenlere gereken saygıyı göstermeli, 21 Şubat 2025:***

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/02/democratic-republic-congo-parties-conflict-must-treat-dead-bodies-dignity>

Birleşmiş Milletler, 21 Şubat 2025 tarihinde yayınlanan bir basın açıklamasında, 23 Mart Hareketi (M23) silahlı grubunun, 4 Şubat 2025 tarihinde tek taraflı ateşkes ilan etmesinin ardından çoğunluğu Goma'daki Kivu sokaklarında ve gölünden olmak üzere neredeyse 3,000 cansız bedenın toplanması karşısında yaşadığı şoku ifade etmiştir. Söz konusu can kaybı sayısının, yoğunlaşan çatışmalar kapsamında sivil nüfusa karşı işlenen ciddi suçlara dair delil niteliğinde olduğunu vurgulamıştır. 11 Şubat 2025 itibarıyla, Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Goma'da defin bekleyen 939 hastane ölümü gerçekleştirdiğini belgelemiştir. Uzmanlar, cansız bedenlerin kimliklerin tespit edilememesinin kayıp kişi haline gelmelerine yol açtığı, bunun da yasal sonuçları olduğu ve acılı aileleri daha da travmatize ederken kanunsuz öldürme vakalarında soruşturmaları ve hesap verebilirliği baltalayabileceği uyarısında bulunmuştur.

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), *UNHCR Güney Afrika Kurum Dışı Bölge Güncellemesi #4: Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda durum, 21 Şubat 2025:***

<https://reporting.unhcr.org/eastern-drc-situation-regional-update-4>

Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda durum son derece gergin ve güvensiz seyretmektedir. 15 Şubat 2025 tarihinde, yoğun bir yeni gelen akını başlamıştır. Şubat 2025'te ise şimdiye kadar 40,000'in üzerinde Kongolu, Burundi'ye sığınmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve ortaklarına göre Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki çatışmaların Uvira ve güneydeki Kalemie'ye doğru ilerlemesi dolayısıyla bu sayı yüksek ihtimalle artış gösterecektir. Burundi hükümeti, kişilere varışta mülteci statüsü tanıyacağını açıklamıştır.

Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), Goma havalimanının kapatılması nedeniyle İturi'deki faaliyetlerinin ciddi şekilde kesintiye uğradığını bildirmiştir. Bununla birlikte, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) uyardığı üzere, Kuzey ve Güney Kivu'da silahlı grupların, yerinden edilmiş ve sokakta yaşayan çocukları git gide daha fazla hedef alması nedeniyle ülkedeki çocuklar, daha önce görülmemiş türden bir krizle karşı karşıya kalmaktadır. Raporlar, çatışmaların yayılmasıyla çocukların silah altına alınmasında, kaçırılmasında, cinsel şiddete maruz bırakılmasında ve öldürülmesinde artış yaşandığını belirtmektedir. Edinilen bilgilerin doğrulanması zorluk teşkil etse de güvenilir bir kaynak, Goma'daki bir geçiş merkezindeki 120 çocuktan 45'inin öldürüldüğünü tespit etmiştir.

- **Birleşmiş Milletler Haber Servisi (UN NEWS), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde kriz: İşgalci güçler, Birleşmiş Milletler misyonunun sivilleri korumasını engelliyor, 21 Şubat 2025:***

<https://news.un.org/en/story/2025/02/1160371>

Genel Sekreter'in Demokratik Kongo Cumhuriyeti Özel Temsilcisi ve barış koruma misyonunu başkanı Bintou Keita, basın toplantısında gazetecilere, 23 Mart Hareketi (M23) silahlı grubunun, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda bulunan Kuzey Kivu'da devam eden işgalinin, Birleşmiş Milletler istikrar gücünün sivilleri koruma ve hayat kurtarma operasyonları yürütme kabiliyetini "ciddi şekilde kısıtladığını" söylemiştir.

Güney Kivu'da, insani yardım ortakları, Uvira'da devam eden çatışmaların ambulansların hareketi de dahil olmak üzere erişimi engellediği yönündeki endişelerini dile getirirken, hastaneler günlük olarak sivil can kayıpları bildirmektedir. Aynı zamanda, Kalehe bölgesinde çatışmalar, son bir haftada 50.000'den fazla insanın, çoğu Burundi'ye olmak üzere, kaçmasına neden olmuştur. Keita, Şubat 2025'ten bu yana çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşan 40.000'den fazla Kongo vatandaşının koruma arayışıyla Burundi'ye geldiğini de sözlerine eklemiştir.

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda durumun daha da kötüleşmesi, ciddi insan hakları endişelerine yol açıyor, 18 Şubat 2025:***
<https://news.un.org/en/story/2025/02/1160231>

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR) Sözcüsü, 18 Şubat 2025 tarihli bir basın toplantısında, 16 Şubat 2025 tarihinde savaşçıların eline geçen Güney Kivu'daki Bukavu kentinde, 23 Mart Hareketi (M23) silahlı grubu tarafından üç çocuğun yargısız infaz edildiğini doğrulamıştır. Sözcü, komşu ülkelerde şiddetten kaçan Kongolu genç erkeklerin keyfi tutuklamalara ve gözaltılara, aşağılayıcı muamele ve zorla geri gönderilmeye maruz bırakıldığı iddialarına ilişkin raporlar bulunduğu değinmiştir. 14 Şubat 2025 tarihinde, Kabare ve Bukavu merkez cezaevlerindeki mahkumların firar etmesinin ardından OHCHR, bir kısmı uluslararası uç teşkil eden ciddi insan hakları ihlal ve istismarlarından hüküm giymiş söz konusu mahkumların duruşmalarına aktif katılımları nedeniyle kendilerinden intikam alınmasından korkan mağdurlardan ve görgü tanıklarından koruma talep etmiştir. Basın toplantısında belirtildiği üzere göre gazeteciler, insan hakları savunucuları ve sivil toplum kuruluşu üyeleri tehdit edilerek bölgeyi terk etmeye zorlanırken, Bukavu ve Goma'da mahsur kalanlar, insan hakları faaliyetlerinde aktif olarak yer almaları ve Ruanda ile M23'ün Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusundaki çeşitli bölgelerinde gerçekleştirdiği ihlal ve istismarları kınamaları nedeniyle güvenlikleri konusunda endişe duyduklarını ifade etmiştir. Sözcü ayrıca, hastanelere ve insani yardım depolarına yönelik saldırıları ve M23 savaşçılarının Kuzey Kivu ve Güney Kivu'da hızla ilerlemesiyle doğrudan bağlantılı olan yargıya yönelik tehditleri de kınamıştır.

Medya

- **British Broadcasting Corporation (BBC), *Demokratik Kongo Cumhuriyeti'ndeki Tutsiler, nasıl oldu da kendi ülkelerinde yabancı haline geldi, 22 Şubat 2025:***
<https://www.bbc.com/news/articles/c9d5zqg3228o>

Mart Hareketi (M23) isyancı grubu, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusunda büyük bir yıkıma yol açarak, yüz binlerce kişinin evlerini terk etmesine neden olan ölümcül ayaklanmada bölgenin en büyük iki şehrini ele geçirmiştir. Operasyonlarının merkezinde, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde yaşayan etnik Tutsilerin zulüm gördüğü iddiası yer almaktadır. Kongolu Tutsilerin "yabancı" olduğu algısının ölümcül sonuçlara yol açma olasılığı bulunmaktadır. Araştırmacılar, çeşitli nesillerden insanların Banyamulenge ve Tutsi kimlikleri nedeniyle öldürüldüğünü ve ayrımcılığa dair önemli kanıtların varlığını koruduğunu belirtmiştir. Birleşmiş Milletler uzmanları, 2024 yılında, Güney Kivu'daki Banyamulenge'nin komşu topluluklar için zararlı olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Uzmanlar, bu söylemin "nefret, ayrımcılık, düşmanlık ve şiddet" teşvik ettiğini de belirtmiştir. Son zamanlarda, Kongo ordusunda Tutsi ve Banyamulenge askerlerinin öldürüldüğüne dair raporlar da bulunmaktadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü'ne göre bir grup, 2023 yılında "bariz etnik nefret" nedeniyle Banyamulenge etnik kökenli askeri öldürmüştür. Siyasetçiler, hem geçmişte hem de günümüzde ayrımcı duyguları körüklemiştir. M23 isyanları sırasında Tutsi karşıtı duyguların arttığı görülmektedir. Örneğin, ülkenin diğer bölgelerindeki insanların sosyal medyada belirli bir kişinin,

çoğunlukla bir ordu subayı veya polis memurunun görünüşüyle ilgili şüphelerini dile getirdikleri ve bu kişinin Ruandalı görüldüğünü iddia etmeleri sıklıkla gözlemlenmektedir.

Dünya çapında pek çok yetkili, ayrımcılığa karşı sözde mücadelelerinde isyancıların haksız vahşet olayları gerçekleştirdiklerini ileri sürmektedir. Örneğin, Birleşmiş Milletler ve Amerika Birleşik Devletleri, cinsel şiddet ve sivillerin öldürülmesi gibi savaş suçları iddiaları nedeniyle M23 liderlerine yaptırım uygulamaktadır. Bazı bölgesel analiz uzmanları, M23 ve Ruanda'nın Tutsileri savunmaktan ziyade, öncelikli olarak Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin doğusundaki geniş mineral zenginliğini sömürmeyi amaçladığını söylemektedir.

Irak

Devlet Kurumları

- **Alman Federal Göç ve Mülteciler Dairesi (BAMF), İltica ve Göç Bilgi Merkezi Bilgilendirme Notları, 17 Şubat 2025:**

https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Behoerde/Informationszentrum/BriefingNotes/2025/briefingnotes-kw08-2025.pdf?__blob=publicationFile&v=3

Irak Yüksek Mahkemesi, 11 Şubat 2025 tarihinde, tartışmalı Medeni Hal Kanunu'nun parlamentoda oylanması sürecine karşı açılan resmi itirazları reddetmiş dolayısıyla kanun, 14 Şubat 2025'te yürürlüğe girmiştir.

Toplam 5696 kişiden oluşan 155 ailenin, Suriye'deki al-Hol kampından ülkeye geri getirileceğinin 8 Şubat 2025 tarihinde duyurulmasının ardından 16 Şubat 2025 tarihinde, ilgili bakanlığın geri dönüşleri durdurmayı göz önünde bulundurduğu açıklanmıştır. Bunun arka planında, Irak'taki radikalizmden arındırma önlemlerinin ve ilk etapta Suriye'deki kamptan Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) bağlantılı aileleri alıp topluma yeniden entegre etmeye hazırlayan geçiş kampının USAID tarafından finanse edilmiş olması ve mevcut durumda Irak'ın bu uygulamaları kendi başına finanse edecek fona sahip olmaması yatmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Irak'ta Barış Sağlama Merkezi (EPIC), Irak Güvenlik ve İnsani İzleme (ISHM): 13 – 20 Şubat 2025, 20 Şubat 2025:**

<https://enablingpeace.org/ishm482/>

14 Şubat 2025 tarihinde, "İslami Direniş" çatısı altında faaliyet gösteren, İran destekli Irak milis grupları içerisinde öne çıkan Harekat Hezbollah al-Nujaba, "ülkemizi ve insanlarımızı korumayı...Irak içindeki ve dışındaki baskıcı işgalle mücadele etmeyi" amaçlayan, al-Burhan (kanit) adlı yeni, özel bir savaş birimi oluşturmaktadır. Açıklama, ABD'nin Irak'taki askeri varlığına atıfta bulunarak diğer milli güçleri de "işgal ortadan kalkana kadar direnişe katılmaya" çağırmıştır. Bu gelişme, Nujaba dahil olmak üzere İran destekli Irak milis gruplarının, Halk Seferberlik Güçleri (PMF) üslerinde ve başka konumlarda, Esad'ın tarafında savaşan ve yakın zamanda Suriye'den kaçmış yüzlerce Pakistanlı ve Afgan savaşçıyı barındırdığına ve bu savaşçıları PMF saflarına katabileceğine ilişkin raporların ardından gelmiştir.

14 Şubat 2025 tarihinde, bir patlayıcı savaş kalıntısı, Selahaddin vilayetinin Tikrit kentinin kuzeyindeki al-Alam ilçesi dışında piknik yapan bir ailenin yakınında patlamıştır. Patlamada genç bir kadın hayatını kaybederken üç akrabası da yaralanmıştır. Aynı gün, Basra'nın güneyindeki Abu al-Khasib ilçesinde futbol oynayan çocukların yakınında eski bir mayın patlamış, üç çocuk hayatını kaybetmiştir.

18 Şubat 2025 tarihinde, Meysan'ın al-Uzeir ilçesinde, iki klan arasında arazi anlaşmazlıklarından kaynaklanan bir çatışma çıkmıştır. Çatışmada, güvenlik kuvvetleri müdahalede edemediği için üç adam hayatını kaybetmiştir. 19 Şubat 2025 tarihinde, altı Irak-Şam İslam Devleti (İŞİD) militanından oluşan bir grup, Kifri ve Tuzkhormatu arasındaki Doraji köyünde üç çobana saldırmıştır. Silahlı olan çobanlar, militanlarla çatışmaya girmiş ve çatışma, güvenlik kuvvetleri olay yerine gerip militanları geri çekilmeye zorlayana kadar sürmüştür. Saldırıda can kaybı bildirilmezken birden fazla hayvan ölmüştür.

- **PAX, İnsan Güvenliği Anketi Irak: Basra - Eylül 2024, 17 Şubat 2025:**

<https://protectionofcivilians.org/infographic/hss-2024-data-summary-from-basra-iraq-english/>

PAX'ın, Basra'da sivillerin insan güvenliğine yönelik bakış açılarına ilişkin gerçekleştirdiği ankete göre çoğunluk güvende hissetse ve mezhepçiliğin, topluluk üzerinde neredeyse hiç etkisi olmadığında hemfikir olsa da katılımcıların %9'u, şahsi güvenlik durumlarının son bir yıl içerisinde kötüleştiğini belirtmiştir. Katılımcıların %50.1'i, topluluklarında çocuk yaşta evlilik gerçekleştirildiğini duyduklarını, %24.1'i ise kadınlara ve kız çocuklarına yönelik elektronik şantaj ve siber suçların son bir yıl içerisinde arttığını aktarmıştır.

- **Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ), *Düzinlerce Iraklı Kürt gazeteci, protestolar nedeniyle göz yaşartıcı gaza maruz bırakıldı, tutuklandı ve iş yerleri basıldı, 13 Şubat 2025:***

<https://cpj.org/2025/02/dozens-of-iraqi-kurdistan-journalists-teargassed-arrested-raided-over-protest/>

9 Şubat 2025 tarihinde, Kürt güvenlik kuvvetleri, Erbil'de öğretmenler ve diğer devlet memurlarının ödenmeyen maaşlar nedeniyle düzenlediği protestoyu haberleştiren 12 haber ekibine saldırmış, en az 22 gazeteci göz yaşartıcı gaza maruz bırakılmış, iki gazeteci tutuklandı ve bir televizyon kanalı basılmıştır.

Medya

- **Voice of America (VOA), *VOA Kürtçe: Irak, Kürt ve Türkmen topraklarının iadesine yönelik yasayı uygulamakta zorlanıyor, 19 Şubat 2025:***

<https://www.voanews.com/a/voa-kurdish-iraq-struggles-to-implement-law-to-return-kurd-turkmen-land/7980116.html>

Irak parlamentosu, işgal edilmiş Kürt ve Türkmen topraklarının iade edilmesine yönelik bir kanunu yakın zamanda kabul etmiştir. Ancak geçtiğimiz hafta sonu, Kerkük'te topraklarını işlemeye çalışan Kürt çiftçiler, güvenliğin yerel kuvvetlerin sorumluluğu olmasına rağmen Irak ordusu tarafından durdurulmuştur. Kürt siyasetçiler durumu protesto etmiş, anayasanın 140. Maddesinin uygulanmadığını ileri sürmüşlerdir.

İran

Sivil Toplum Kuruluşları

- **Hengaw İnsan Hakları Örgütü, Kerec'te Bahailer, güvenlik güçleri tarafından tutuklandı, 19 Şubat 2025:**

<https://hengaw.net/en/news/2025/02/article-72-1>

Kerec'in Gülşehr kentinde ikamet eden Bahai Erfan Eshraghi, İslam Cumhuriyeti İstihbarat Birimi tarafından 18 Şubat 2025 Salı günü tutuklanmıştır. Nerede olduğu bilinmemektedir. Eshraghi'nin ailesine yakın bir kaynak, istihbarat ajanlarının Eshraghi'yi evinden ayrılırken tutukladığını bildirmiştir. Daha sonra evine baskın düzenleyerek arama gerçekleştirmiş ve kendisine ve ailesine ait dizüstü bilgisayarlar, cep telefonları, kitaplar ve dini fotoğraflara el koymuşlardır. Kaynak ayrıca, Eshraghi'nin aynı gün böbrek ameliyatı geçirmesi gerektiğini ancak hastaneye gidemeden tutuklandığını belirtmiştir. Bu raporun yazıldığı tarih itibarıyla, tutuklanma nedenleri, kendisine yöneltilen suçlamalar veya nerede olduğu konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Medya

- **Voice of America (VOA), Hak grupları: İran, 2024 yılındaki 'dehşet verici' artışla 975 kişiyi idam etti, 20 Şubat 2025:**

<https://www.voanews.com/a/rights-groups-iran-executed-975-people-in-horrifying-2024-escalation/7981559.html>

İki insan hakları grubu, 20 Şubat 2025 Perşembe günü yaptıkları açıklamada, İran'ın idam cezası kullanımındaki "dehşet verici artış" kapsamında, geçtiğimiz yıl en az 975 kişiyi idam ettiğini belirtmiştir. Norveç merkezli İran İnsan Hakları Örgütü (IHR) ve Fransız grup Ölüm Cezasına Karşı Birlikte (ECPM), bu sayının IHR'nin İran'daki idamları kaydetmeye başladığı 2008 yılından bu yana en yüksek sayı olduğunu ifade etmiştir. Ortak bir raporda, İran'ın idam cezasını "siyasi baskının merkezi bir aracı" olarak kullandığı suçlamasında bulunularak, sayının "İslam Cumhuriyeti'nin 2024 yılında idam cezasını kullanımında korkunç bir artış olduğunu ortaya koyduğu" belirtilmiştir.

- **Voice of America (VOA), VOA Farsça: Aktivistler İran'ın Evin cezaevi önünde ölüm cezasına karşı protesto düzenledi, 19 Şubat 2025:**

<https://www.voanews.com/a/voa-persian-activists-protest-death-penalty-outside-iran-s-evin-prison/7981170.html>

Bir grup sivil haklar aktivisti ve "İdam Cezasıyla Mücadele Salıları" kampanyasının destekçileri, 18 Şubat 2025 Salı gecesi, İran'ın Tahran kentindeki Evin Cezaevi'nin önünde toplanarak idam cezası karşıtı sloganlar atmıştır. Çarşamba günü sosyal medyada paylaşılan videolar, aralarında Nergis Muhammedi, Sedigheh Vasmaghi, Alieh Motallebzadeh, Kambiz Norouzzadeh, Hasti Amiri, Shaghayegh Moradi, Ali Nanvayi, Majid Mosafer ve Elham Salehi'nin de bulunduğu önde gelen aktivistlerin protestoya katıldığını göstermektedir.

"İdam Cezasıyla Mücadele Salıları" kampanyasının 56. haftasında, kadınlar protestolara zorunlu başörtüsü olmadan katılmıştır. "İdam cezası kaldırılana kadar, sonuna kadar direneceğiz," gibi sloganlar atmışlardır. Muhammadi, güçlü bir sembolik eylem olarak bir yağlı urganı ateşe vererek idamların sonlandırılması çağrısını vurgulamıştır.

- **IranWire, İranlı Baba, Kermanşah'ta Kızını 'Namus Cinayetiyle' Öldürdü, 19 Şubat 2025:**

<https://iranwire.com/en/women/139194-iranian-father-kills-daughter-in-kermanshah-honor-killing/>

23 yaşındaki bir kadın, 17 Şubat 2025 Pazartesi günü, Kirmanşah'ta, ailesinin evine döndükten bir gün sonra babası tarafından bıçaklanarak öldürülmüştür. Hengaw İnsan Hakları Örgütü'ne göre Donya Hosseini, babası Yadollah Hosseini tarafından Dowlatabad semtinde öldürülmüştür.

Aileye yakın kaynaklar, Donya'nın kocasının, başka bir adamla ilişki yaşadığı iddiaları nedeniyle 40 gün önce boşandığını belirtmektedir. Eve döndükten kısa bir süre sonra, babasının bıçaklı saldırısına uğramıştır. Devlet medyası, cinayetin "aile içi anlaşmazlıklardan" kaynaklandığını belirtmiştir. Şüpheli, cinayetten saatler sonra tutuklanmıştır. İran yasalarına göre çocuklarını öldüren babalar, diğer cinayet vakalarına kıyasla daha hafif cezalar almaktadır.

- **IranWire, Din Değiştirerek Hristiyan Olan Kişi, Kuzey İran'da Tutuklandı, 18 Şubat 2025:**

<https://iranwire.com/en/religious-minorities/139150-christian-convert-arrested-in-northern-iran/>

Mohabat News'un haberine göre, din değiştirerek Hristiyan olan kuzey Babollu Somayeh Rajabi, 6 Şubat 2025 tarihinden bu yana Devrim Muhafızları istihbarat ajanları tarafından gözaltında tutulmaktadır. Haber kaynağı, 20'den fazla istihbarat ajanının 6 Şubat 2025 tarihinde, Babol yakınlarındaki Gatab'da bir Hristiyan toplantısına baskın düzenlediğini bildirilmiştir. Baskın sırasında ajanlar İncillere, müzik aletlerine ve iletişim cihazlarına el koymuştur.

Katılımcılar, kişisel bilgilerini ve telefon şifrelerini paylaşmaya zorlanmıştır. Rapora göre, ajanlar katılımcıların taktığı haçlı kolyeleri zorla çıkarıp imha etmiş ve olay sırasında yaralananlara tıbbi bakım sağlamayı reddetmiştir. Rajabi, tutuklanmasından bir gün sonra ailesiyle iletişime geçerek, Sari'deki bir cezaevine nakledildiğini bildirmiştir. Söz konusu tutuklama, İran'daki Hristiyanlara baskının arttığı bir dönemde yaşanmıştır.

- **Al Jazeera, İran'da gözaltına alınan İngiliz çift casuslukla suçlanıyor, 18 Şubat 2025:**

<https://www.aljazeera.com/news/2025/2/18/british-couple-detained-in-iran-charged-with-spying-during-global-bike-trip>

İran yargısının Mizan haber ajansına göre İran'da gözaltına alınan iki İngiliz vatandaşı casuslukla suçlanmaktadır. Haber ajansının bildirdiğine göre ülkenin farklı bölgelerinde bilgi topladıkları iddiasıyla 18 Şubat 2025 Salı günü çift hakkında dava açılmıştır.

Devrim Muhafızları, son yıllarda çoğunlukla casusluk ve güvenlikle ilgili suçlamalarla onlarca yabancıyı ve çifte vatandaşı tutuklamıştır. İngiliz Dışişleri Bakanlığı, çiftin adlarını Craig ve Lindsay Foreman olarak açıklamış ve aileleri 15 Şubat 2025 Cumartesi günü, güvenli bir şekilde evlerine dönmelerini sağlamak için ilgili makamlarla görüştiklerini belirtmiştir. Mizan, "Gözaltına alınan kişiler ülkeye turist olarak girmiş ve ülkenin çeşitli illerinde bilgi toplamıştır," ifadesini aktarırken daha fazla bilgi paylaşmamıştır.

İngiliz medyasının haberine göre ikili, ellili yaşlarının başında evli bir çifttir. Mizan, bir yargı yetkilisini alıntılıyarak çiftin, istihbarat servisleriyle bağlantılı olduğunu ve iddia edilen bağlantılara ilişkin soruşturmaların sürdüğünü belirtmiştir.

- **Alarabiya News, Hamanei, İran'da 'karmaşa' yaratma girişimleri konusunda uyardı, 17 Şubat 2025:**

<https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2025/02/17/khamenei-warns-of-attempts-to-create-discord-in-iran>

İran'ın Yüce Lideri Ali Hamanei, 17 Şubat 2025 Pazartesi günü, İslam Cumhuriyeti içinde karmaşa çıkarmak amacıyla düşmanlar tarafından kullanılan "yumuşak savaş" taktiklerine karşı uyarıda

bulunmuştur. “Hamanei, Tahran’da yaptığı bir konuşmada, “Bugün, sert savunma ya da düşmanların askeri tehditleri yönünde herhangi bir endişemiz yok. İran İslam Cumhuriyeti, bu tür tehditleri geri püskürterek halkının güvenliğini sağlama hususunda yüksek kapasiteye sahiptir,” ifadelerini aktarmıştır. İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri’ni kastederek, İran’ın “düşmanlarının,” “kamuoyunu manipüle etmeyi, karmaşa çıkarmayı ve İslam Cumhuriyeti’nin kurucu temellerine dair şüpheyi açmayı” amaçlayan “yumuşak savaş tehditleri” aracılığıyla ülkede sorunlara yol açma girişiminde bulunduğunu söylemiştir. Açıklamalar, İsrail’in, ABD Dışişleri Bakanı Marco Rubio'nun ziyareti sırasında ağır Amerikan silahlarından oluşan bir sevkiyat almasından bir gün sonra gelmiştir. 16 Şubat 2025 Pazar günü, İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu, ülkesinin "İran'ın terör eksenine güçlü bir darbe indirdiğini" söylemiş ve İran'a karşı başlatılan operasyonun ABD desteğiyle “sonunu getirmeye” söz vermiştir.

Orta Afrika Cumhuriyeti

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Orta Afrika Cumhuriyeti - Sudan Durumu (14 Şubat 2025 itibarıyla), 18 Şubat 2025:**

<https://data.unhcr.org/en/documents/details/114497>

Nisan 2023'ün ortasından bu yana, Sudan'da Sudan Silahlı Kuvvetleri (SAF) ve Hızlı Destek Güçleri (RSF) arasında baş gösteren krizi takiben, çoğunluğu ülkenin Vakaga bölgesindeki Am-dafock'tan olmak üzere çeşitli sınır kapılarını kullanarak Orta Afrika Cumhuriyeti'ne girmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), hükümetin, Vakaga bölgesinin Biraou kasabasında tespit ettiği bir yerleşim yeri olan, Am-dafock sınırına 65 km mesafedeki Korsi'de 20,473 mülteciyle görüşmüştür. 12,553 Sudanlı mülteci de Vakaga, Bamingui, Bangoran, Haute-Kotto, Ouaka, Mbomou, Haut-Mbomou bölgelerinde erişilmesi zor konumlara dağılmış, yardıma ve koruma ihtiyaç duymaktadır. Ek olarak, Darfur'da mülteci olarak yaşayan 6,360'ın üzerindeki Orta Afrikalı da olumsuz koşullar içerisinde Orta Afrika Cumhuriyeti'ne dönmek zorunda kalmıştır.

- **Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), Batı ve Orta Afrika: Tek bakışta son olaylar (11 - 17 Şubat 2025), 18 Şubat 2025:**

<https://www.unocha.org/publications/report/democratic-republic-congo/west-and-central-africa-latest-events-glance-11-17-february-2025>

11 Şubat 2025 tarihinde, UNHCR ve Dünya Gıda Programı (WFP), Orta Afrika Cumhuriyeti'ndeki Sudanlı mülteciler için yakın zamanda yardım sıkıntısı yaşanacağı uyarısında bulunarak 2025 yılında 30,000 mülteciye ve ev sahibi topluluklara fon desteği çağrısında bulunmuştur. Orta Afrika Cumhuriyeti'ne mülteci gelişleri, özellikle de ülkenin kuzeyinde bulunan ve gıda güvensizliğinin kritik düzeye ulaştığı Vakaga bölgesinde olmak üzere 2023 yılından bu yana %90 artış göstermiştir. İnsani yardım girişimlerine rağmen mülteciler yardımlara bel bağlamakta, barınma, eğitim ve hizmet sıkıntılılarıyla karşılaşmaktadır. Bu durum, bölgedeki gerginlikleri körüklemektedir. Fon sağlanmaması halinde, WFP gıda yardımını kesmek zorunda kalacak, bu da durumu daha da kötüleştirecektir.

Medya

- **Voice of America (VOA), Hak savunucuları, Orta Afrikalı askerlerin paralı askerler tarafından kaçırıldığını iddia ediyor, 15 Şubat 2025:**

<https://www.voanews.com/a/central-african-republic-soldiers-kidnapped-by-mercenaries-advocates-allege-/7976454.html>

İnsan hakları savunucuları ve siyasetçiler, gözaltına alınmalarının ardından ortadan kaybolan Orta Afrikalı askerlerin, Rusya tarafından desteklenen paralı askerler tarafından kaçırıldığını iddia ediyor. Ülkenin güneydoğusunda isyancılarla savaşıyor Rus Wagner grubuyla bağlantılı bir milis gücüne liderlik eden iki asker, 24 Ocak 2025 tarihinde, ülkenin başkentindeki bir polis karakolunda gözaltına alındığı bildirilmiştir. Bölgeden bir siyasetçi, söz konusu ikilinin, milis savaşçıları eğitmekle ve orduya katılımlarını sağlamakla sorumlu Rus paralı askerleri tarafından tutuklanan gruba dahil olduğunu söylemiştir. Ülkenin güneydoğusundaki tutuklamalara karşı yürüyüşler ve protestolar gerçekleştirildiği bildirilmiştir. İsimli kalma koşuluyla konuşan bir polis memuru, paralı askerlerin çatışma bölgelerindeki pozisyonlar için giderek daha fazla rekabet içerisine girdiğini ve sahadaki askerlerin yerini aldığını söylemiştir.

Somali

Medya

- **Reuters, 130 Somali, ordunun ve müttefiki milislerin Eş-Şebab saldırılarını geri püskürttüğünü, 130'dan fazla militanın öldürüldüğünü söylüyor, 20 Şubat 2025:**

<https://www.reuters.com/world/africa/somalia-says-its-army-allied-militias-repel-al-shabaab-attacks-kill-more-than-2025-02-20/>

Somali, 20 Şubat 2025 Perşembe günü yaptığı açıklamada, ordunun ve müttefiki klanların, İslamcı Eş-Şebab silahlı örgütünün ülkenin güneyindeki köylere düzenlediği koordineli baskınları geri püskürttüğünü, 130'den fazla militanın öldürüldüğünü belirtmiştir. İki bölge sakini ve bir savunma bakanlığı sözcüsünün söylediğine göre Eş-Şebab, 20 Şubat 2025 tarihinde, Orta Şabel bölgesinde bulunan dört köye patlayıcı yerleştirilmiş araçlarla saldırmış, yaşanan yoğun çatışmada geri püskürtülmeden önce köylerden ikisinin kontrolünü kısa süreliğine ele geçirmiştir.

- **Voice of America (VOA), Somali hükümeti üslere düzenlenen saldırıların geri püskürtüldüğünü, 130 militanın öldürüldüğünü söylüyor, 20 Şubat 2025:**

<https://www.voanews.com/a/somali-government-says-attacks-on-bases-repulsed-130-militants-killed/7982300.html>

Somalili yetkililer, Somali Silahlı Kuvvetleri'nin, 20 Şubat 2025 tarihinde, ülkenin merkezinde bulunan dört hükümet üssüne düzenlenen saldırıyı geri püskürttüğünü ve 130 militanın öldürüldüğünü belirtmiştir. VOA Somali, hükümet kuvvetlerinin son günlerde Eş-Şebab'la defalarca karşı karşıya geldiği bir bölgede yaşanan çatışmadaki ölü sayısının doğrulayamamıştır. Somali Enformasyon Bakanlığı, yaptığı bir açıklamada militanların, Orta Şabel bölgesindeki üslere saldırmak için birden fazla patlayıcı kullandığını belirtmiştir. " Açıklamada, "Eş-Şebab ağır kayıplar vermiştir cesur kahramanlarımız, geriye kalan militanların peşindedir. Somali, terörle mücadelesinde asla pes etmeyecektir," ifadelerine yer verilmiştir. Açıklamada, hükümet kuvvetlerinin mağlup edilen militan savaşçıların silahlarını ele geçirdiğini de aktarmıştır.

Son birkaç haftadır, yerel klan milislerinin desteğini alan Somali hükümet kuvvetleri, Şabel Nehri boyunca konumlanmış ve yakın zamanda Eş-Şebab'tan kurtarılmış köyleri güvence altına almaya yönelik operasyonlar yürütmüştür. Somali Silahlı Kuvvetleri 3. Bölük Komutanı General İbrahim Mumin, VOA Somali'ye Perşembe günü gerçekleştirilen Eş-Şebab saldırılarının, hükümet birliklerinin militanları geri püskürtmesi sonucu "başarısız" olduğunu söylemiştir. Mumin, askerlerin Eş-Şebab saldırılarını öngörerek kurduğu savunma bariyerlerinin, askeri üslere hedef alan patlayıcıları etkisiz hale getirdiğini söylemiştir.

Araştırma Kurumları

- **Afrika Stratejik Çalışmalar Merkezi, Afrika'daki İslamcı Militan Grupları, Ağır Kayıplara Yol Açmaya Devam Ediyor, 18 Şubat 2025:**

<https://africacenter.org/spotlight/mig2025-militant-islamist-groups-in-africa/>

Afrika Stratejik Çalışmalar Merkezi'nin gerçekleştirdiği yakın zamanlı bir araştırmaya göre, 2024 yılında, Afrika'da İslamcı militan şiddetiyle bağlantılı yaklaşık 18,900 kayıp yaşanmıştır. Somali'de Eş-Şebab'ın yol açtığı ölümlerdeki keskin düşüş, kıta toplamını 2023 yılında kaydedilen rekorun (23,000 ölüm) altına düşürmüştür. Yine de son 3 yıldır kaydedilen toplam kayıp sayısı, 2019-2021 aralığında kaydedilen sayının üçte birinden daha fazladır.

Somali, 2024 yılında kayıplarda %41'lik bir düşüşe tanıklık etmiştir. Bu düşüşle, kayıp sayısı (4,482) Somali hükümetinin Eş-Şebab'a yönelik geniş çaplı taarruz başlattığı 2022 öncesi düzeye inmiştir. Buna rağmen, 2024 yılındaki kayıp sayısı, 2020 yılından %72 fazladır. Şiddet olaylarının çoğunluğu çatışmalarla (%66) bağlantılıdır. Bu durum, güvenlik kuvvetlerinin militan gruplara karşı farklı türlerde, yıkıcı olmayan (örneğin, finans kaynaklarına yönelik saldırılar) saldırılarla birlikte Eş-Şebab'a yönelik odağını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

IŞİD'in kuzeydoğu Somali'nin Puntland bölgesindeki operasyonları için bir merkez oluşturan Irak-Şam İslam Devleti Somali (IŞİD – Somali), örgütün dünya çapındaki faaliyetleri için önemi giderek artan bir finansman kaynağı haline gelmiştir. Bu duruma, Kuzey Afrika, Körfez ve Doğu Afrika'dan gelen yabancı savaşçı akını da dahildir. IŞİD – Somali, Puntland'ın liman kasabaları Bossaso ve Qandala'da Eş-Şebab'la yaşanan birkaç çatışma haricinde son yıllar içerisinde, Somali'de faaliyetlerini düşük düzeyde tutmuştur. ABD, örgüt ağını kesintiye uğratmak amacıyla 2024 yılının ortasında ve 2025 yılının başlarında sığınaklarına hava saldırıları düzenlemiştir.

Sudan

Uluslararası ve Hükümetlerarası Organizasyonlar

- **Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), Sudan: Yerleşik cezasızlık, geniş çaplı insan hakları ihlallerini ve istismarları körüklüyor, 18 Şubat 2025:**

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/02/sudan-entrenched-impunity-fuelling-gross-human-rights-violations-and-abuses>

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin (OHCHR) bir raporunda tespit ettiği üzere çatışmaların ülkenin başka kesimlerine de yayıldığı ve yeni silahlı aktörlerin dahil olduğu Sudan'da, yerleşik cezasızlık geniş çaplı insan hakları ihlallerini ve istismarları körüklemektedir. OHCHR, hesap verilebilirliğe ve silah akışının önüne geçmeye yönelik daha kapsamlı uluslararası çabanın daha kapsamlı hale getirilmesi çağrısında bulunmuştur.

Rapor, ülke içinde yerinden edilmiş kişi kampları, sağlık tesisleri, pazar alanları ve okulların yanı sıra yoğun nüfuslu bölgelerdeki saldırıları detaylandırmaktadır. Ayrıca, etnik köken temelinde gerçekleştirilen yargısız infazları da belgelemektedir. Raporda, sağlık tesislerine yönelik varlığını sürdüren saldırı kalıbına da dikkat çekilmektedir. 9 Mayıs – 23 Haziran 2024 tarihleri arasında OHCHR, El Faşir kentinde sağlık tesislerini hedef alan ve genellikle Hızlı Destek Güçleri'ne atfedilen dokuz saldırı belgelemiştir.

- **Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Birleşmiş Milletler, Sudan'daki savaşın harap ettiği sivillerin korunması ve desteklenmesi için küresel eylem çağrısında bulunuyor, 17 Şubat 2025:**

<https://www.unhcr.org/news/press-releases/un-urges-global-action-protect-and-support-civilians-devastated-sudan-s-war>

Neredeyse iki yıldır devam eden iç savaş, Sudan'da felaket düzeyinde bir koruma krizine yol açmış ve 12 milyon insanı yerinden etmiştir. Çatışmalar sivillerin ölmesine ve yaralanmasına yol açmaya, hastaneleri, pazar alanlarını ve diğer temel altyapı unsurlarını kullanılamaz hale getirmeye devam etmektedir. Nüfusun neredeyse üçte ikisinin acil durum yardımına ihtiyacı vardır ve ülke, kıtlık koşullarıyla karşı karşıyadır. Ciddi ihtiyaç içerisindeki mülteciler, yerel kaynakların halihazırda büyük yük altında olduğu komşu ülkelere gitmektedir.

Darfur'daki ve batı Nuba Dağları'ndaki yerinden edilmiş kişi kampları dahil olmak üzere Sudan'ın en az beş bölgesinde kıtlık koşulları yaşandığı bildirilmiştir. Felaket düzeyine ulaşan açlığın, kuraklık döneminin başladığı Mayıs ayıyla beraber kötüleşmesi beklenmektedir. Ülkenin büyük bölümünde çatışmaların devam etmesi ve temel hizmetlerin çökmesi dolayısıyla kriz daha da kötüleşecektir.

Medya

- **Reuters, Siyasi tüzük hazırlığındaki RSF'nin saldırıları Sudan'da çok sayıda kayba yol açtı, 18 Şubat 2025:**

<https://www.reuters.com/world/africa/sudans-rsf-kill-more-than-200-white-nile-lawyers-say-2025-02-18/>

Hızlı Destek Güçleri (RSF), ayrılıkçı bir hükümet kurulmasının önünü açacak siyasi tüzüğün imzalanmasını ertelerken Salı günü aktivistler, son üç günde düzenlediği saldırıların 200'den fazla kişinin ölümüne yol açtığını söylemiştir. RSF ve Sudan ordusu arasında neredeyse iki yıldır devam eden

iç savaşta RSF, batı Sudan'ın büyük bir kısmını ve başkent Hartum'un çeşitli kesimlerini ele geçirmiş olsa da merkez Sudan'da orduya karşı toprak kayıpları vermektedir.

Aktivistlerin, RSF tarafından üç gün içerisinde düzenlenen saldırıların 200'den fazla kişinin ölümüne yol açtığını söylediği Beyaz Nil eyaleti, ordunun toprak kazanmaya başlamasıyla kilit bir savaş medyanı olmuştur. Çatışmanın siviller üzerindeki etkilerini gözlemleyen bir grup olan Acil Durum Avukatları (Emergency Lawyers), saldırıların al-Gitaina kasabası çevresindeki köylerde yaşandığını belirtmiştir.

- **Al Jazeera, Sudan ordusu, başkent Hartum'da RSF'ye karşı yeni kazanımlar edindi, 15 Şubat 2025:**
<https://www.aljazeera.com/news/2025/2/15/sudan-army-retakes-more-of-capital-khartoum-from-rsf>

Sudan ordusu, Hartum'un kuzey kesiminin kontrolünü Hızlı Destek Güçleri (RSF) kuvvetlerinden geri almasından sadece birkaç gün sonra, başkent kuzeyiyle güneyini bağlayan önemli bir köprünün kontrolünü ele geçirmiştir. Sudan iç savaşı ikinci yılına yaklaşırken, ordu son haftalarda başkentte ve çevresindeki bölgelerde büyük toprak parçalarının kontrolünü paramiliter gruptan geri almıştır.

RSF, merkez pazar alanı, başkanlık sarayı, güney ve batıdaki yerleşim bölgeleri gibi bazı kilit konumların kontrolünü hala elinde tutmaktadır. Ayrıca, ülkenin merkezinde bulunan Kordofan'ın çeşitli kesimlerini, batı bölgesi Darfur'un çoğunluğunu hala elinde tutan RSF, Kuzey Darfur'un başkenti El Faşir'de de ordunun ve müttefiklerinin etrafını kuşatmıştır.

Yasal Uyarı:

Mevcut derleme, seçili ülkelerin vatandaşlarına yönelik mülteci statüsü belirlemeye ilişkin hususlarda UNHCR Türkiye tarafından toplanan menşe ülke bilgilerini (MÜB) derlemektedir.

Derleme kamuya açık bilgilere, çalışmalara ve yorumlara dayanmaktadır. Derleme açıklayıcı nitelikte olmakla birlikte ne kamuya açık alanda mevcut olan bilgilerin tamamını kapsamakta ne de insan hakları koşullarına ilişkin genel bir rapor olması amaçlanmaktadır. Rapor, herhangi bir bireysel mülteci talebinin esasları konusunda nihai değildir. Tüm kaynaklar alıntılanmış ve tamamıyla referans verilmiştir. Kullanıcılar alıntı yapılan belgelerin tam metnine bakmalı ve bireysel başvurulardan kaynaklanan belirli araştırma konularına atıfta bulunarak kaynak materyalin güvenilirliğini, ilgililiğini ve güncelliğini değerlendirmelidir.